

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

4. De Ludo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

14 *Licitae sunt per se spon- siones super vita mor- te, vel futua Cardinalium electione, quia sunt de re, & euentu dabo, iure tamen positio prohibentur sub pena excommunicatis ip- so facto incurrenda referuntur summo Praesuli. lino, & irritae redduntur, ac proinde lucrum eis sponsonibus acquiritur in foro conscientiae est restituendum Ita Greg. XIV. in consue. Cogit nos de prauitate, die 28. Martij, anno 1591. apud Quarantam v. Electio.*

15 *Sortium diuisoriu hic sermo.*

16 *Quidnam fortes diuisoriae carii differantia.*

17 *Licitus hic contractus si fraus absit.*

17 *Prohibita est in Ecclesiasticis beneficiis*

electionem summi Praesulis distribuuntur en- electio per bicular, & eliguntur qui in quo debeant collo- car. Fill. tr. 37. n. 4. 1.

19 *De insiti- narum genera interueniunt. primo enim sunt contractus duntaxat rerum, quae sortibus exponuntur, qui El lotto videntes eas lucrantur pretium, & iustum ea- dicitur, in rum valorem. Secundo sunt ij, qui conti- quo quinq; buunt, & diuidunt inter se sortes vt is lucre- concurrunt tur, in quem fors, vt aiunt, beneficiata, ca- persona- dit. Tertio sunt ministri, qui publica authori- rum genera tate taxant valore rerum circa quas mitten- dae sunt sortes, accipiunt contributiones, & nomina eorum, qui volunt contribuere, de- mum extrahunt sortes, & rem totam fideliter exequentur, eis competenti stipendio depu- tato. Quarto sepe sunt pauperes, & pia loca, quibus applicatur aliqua pars eius, quod quis sorte lucratur. Quinto denique lucrantur ij, qui plus contribunt, quibus saepe solet ob id aliquid donari. Verum domini rerum, quae sortibus exponuntur, licite earum iustum pre- tium lucrantur. Quia iusto contractu, nempe venditionis eas acquirunt, vt suppono. Is autem, in quem fors beneficiata cadit absque aliqua fraude, eam licite lucratur, quia om- nes sunt aequaliter expositi lucro, & periculo, & omnes libet e consentire, vt is, in quem fors caderet posset rem illam licite habere. Mi- nistri vero licite recipiunt stipendium laboris sui, modo tres adsint conditiones. Prima, vt stipendium non excedat iustum rigorolum. Secunda, vt non sit plures, quam necessarij esse videantur. Tertia, vt non plus temporis in eo negotio insumant, quam necesse sit. Molina, tractat. secund. disputatione 509. Et quidem stipendium pro ministris soluendum a contributoribus; quam a rerum vendito- re. Quia huiusmodi ministerium est in bonum contribuentium potius, quam venditoris. De- mum ex rebus expositis aliqua in pios vsus pos- sunt applicari. Quia eiusmodi applicatio fit om- nino in id concurrentium consensu, ac prae- terea publica autoritate. Mol.*

CAPVT III.

De Sortibus.

Sortibus diuinatorijs, quando scilicet per eas inquiritur de futuro euentu, & de sortibus consultatorijs, quibus inquiritur diuinum consilium, &c. egimus ad primum Decalogi preceptum. Hic sermo procedit de sortibus diuisorijs, vt eam sortes mittuntur ad aliquod commune inter multos diuidendum. Nam quia inter ipsos non conuenit, quam partem quisquam debeat accipere, sortibus id committunt. Fill. tr. 37. n. 35. & 36.

Contractus ergo sortium est ille, quo aliqui ius habentes in re aliqua, conueniunt, vt mittantur sortes, quibus constat, quisnam illam debeat obtinere. Pro vari etate autem pacti etiam variae possunt esse sortes. Alij enim lusoriae sunt, vt in ludo, aliae Electoriae, quae ad electionem faciendam ordinantur, aliae alijs modis. Ex hac definitione colligo, in huiusmodi contractu posse duos contractus aliquando interuenire. Primus est emptionis, & venditionis, in quo emptiores sunt ij, qui concurrunt, ad eam rem habendam per sortes, venditor autem est is, qui rem illam sortibus exponit. Secundus est ipse sortium contractus, inter eos qui ad sortes concurrunt. Fill. tr. 37. n. 38. Mol. tractat. 2. d. 509.

Si fraudes absint, & inequalitates sortium contractus licitus est. Quia quod singuli iniuicem in fauorem caeterorum periculo sortis exponant equale ius ad rem aliquam, vel quam partem ex ea debeant accipere, est commutatio quaedam aequalis, ac consequenter erit iusta Dixi, si fraudes absint, nam si in sortibus mittendis, aliquid fiat, quo aliqui eorum, inter quos sortes mittuntur, minus sint expositi commodo lucrandi, vel periculo amittendi, esset contractus iniustus. Quare si quis rem ita disponat, vt fors vnum contingat determinatum, & non alios, tenebitur restituere reliquis id totum, quod singuli contribu- runt. Fill. tr. 37. numer. 39. & alijs communitur.

Porro electio per sortes in Ecclesiasticis beneficijs prohibita est, secus in alijs rebus. Vnde si reliqua adsint requisita, fieri potest. Sic sorte eliguntur virgines, quae dotem recepturae sunt ex multis habilibus. Sic in conclauis ad

CAPVT IV.

De Ludo.

VDVS est contractus, quo ludentes inter se paciscuntur, vt victori cedat, ludi des- quod uterque deposuit. Quilibet collu- misio. forum potest a contractu ludi, quoties voluerit, re integra, resilire, quando vero res non est integra, id est, quando vel fors iam incepta est, non licet resilire antequam fors consum- metur nisi alter consentiat. Quia ratio contra- ctus postulat ne alter ab eo resiliat cum alterius contrahentis iniuri damno. D. Tho. 2. 2. q. 168. a. 2. Lesl. 2. c. 26. n. 1. Fill. tr. 37. c. 4. Azor. p. 3. l. 5. c. 24. q. 7.

Ludus sua ex natura est licitus, & ex se res indifferens, si tamen ob honestos fines inea- tur, bonus, & honestus erit fieri potest illicitus ex circum-

felicitas, potest tamen ex circumstantiis illicitus fieri.

circumstantijs, nempe ex affectu ad malum, vel si ludens paratus sit ratione ludi facere, ut committat aliquid, cuius actus; vel omisso sit peccatum lethale, ut quando omittitur factum in die festo, quando admittuntur facta ante dicta prava, ut blasphemiam, contumelia, vel quando intercedunt fraudes contra ludi leges (Porro leges ludi dicuntur illæ, quæ in eo loco, in quo ludus instituitur, asseruntur), vel quâdo alter dolo, aut vi pertrahitur ad ludendum, vel quando irreverentia contra Deum interuenit, vel ratione periculi alicuius non abilis nocameti, vel quando ludus exercetur cū eo, qui non potest pecuniâ ludo exponere, vel donare, vel alienare. Hic in casibus ludus est illicitus mortaliter, aut venialiter pro rei gravitate, D Tho. 2. 2. q. 168. a. 2. Sayr. in clau. l. 1. c. 12. n. 2. Fil. tr. 37. c. 4. q. 3. Bon. de res. d. 2. q. 3. n. 3. Valent. 2. 2. d. 5. q. 6. p. 5. dub. 8.

Non est mortale ratione affectus ad lucrum, nec ex circumstantiis loci, temporis vel personæ.

Atque circumstantiæ sunt, quæ videntur ludum graviter illicitum facere, re vera autem hand efficiunt lethaliter illicitum. Primo ratione affectus ad lucrum notabilis. Quia lucrandi affectuosa intentio non est ex se mala, nisi aliquid depravetur, tamen actus otiosus erit, si ad aliquid honestum finem non ordinatur. Secundo ex personæ circumstantia. Quia Clerici, Monachi, imo etiam Prelati aliquando licitè ludunt, etiam talis, & charis insorjjs ob honestam causam, modo ablit scandalum, & à violatione legis ad mortale obligantis abstineant. Tertio ex circumstantia loci facti non est ludus peccatum mortale, nisi forte cum scandalo geratur, vel graui irreuerentia; aut nisi forte sit comœdia nimium profana, quam in loco sacro exponi non decet. Quarto ex temporis circumstantia præcisè. Quia ludere in die admodum solemnî, & populi deuotioni dicato, mortale non est, nisi aliquid lethalis circumstantia superaddatur. Nau. Sum. c. 20. n. 3. Fil. tr. 37. n. 55. Regim. l. 10. n. 385. Dana p. 4. r. 4. res. 183; & p. 7. r. 9. res. 3. & 4. Sylu. v. Ludus. n. 2.

De ludis infirmorum.

Ludi infirmorum sunt liciti, modò honeste gerantur; sed si turpiter, aut cum turpium representatione. Clerici vero non possunt ludos larnales gerere. Quia dedecet personam Ecclesiasticam fictam personam hoc modo repræsentare, propterea à Doctoribus culpe lethalis damnantur. Angel. v. Ludus. n. 2. Leon. 2. 2. q. 4. de dimissio. a. 6. concl. 2. & quidem non videntur excusandi, nisi id raro breui tempore, & absque scandalo geratur.

Ad iustitiam ludi quatuor requiro condiciones. Prima est, ut ludentes habeant liberam dispositionem rei, quam ludo exponunt. Nò enim possunt res alienas, vel quas alienare nequeunt, periculo exponere, vel eius dominium in alterum transferre. Vnde licet filius familias ludere valeat de bonis castrensibus absq; patris consensu, non tamen de aduentitijs, nisi ei pater res ludentes vsum fructum conceat. De profectijs autem non potest absque patris consensu, cum consensu licite ludit. Filius qui in curia, aut Academia centum ducatos quot annis expendit, si quatuor, vel quinque ludo dispendat, venisimile est, patrem ratum habere, cum probè parentes sciant, vix iuuenes posse sine huiusmodi vitare dispendijs. Lessius libro secundo cap. 26. d. 4. b. secund. numer. secund. Tolet. libro quinto cap. 27. Diana part. prim. tr. de contr. res. 66. n. 1. Elcob. & Mend. Theol. Mor. Tom. V.

Ad iustitiam ludi quatuor requiro condiciones. Prima est, ut ludentes habeant liberam dispositionem rei, quam ludo exponunt. Nò enim possunt res alienas, vel quas alienare nequeunt, periculo exponere, vel eius dominium in alterum transferre. Vnde licet filius familias ludere valeat de bonis castrensibus absq; patris consensu, non tamen de aduentitijs, nisi ei pater res ludentes vsum fructum conceat. De profectijs autem non potest absque patris consensu, cum consensu licite ludit. Filius qui in curia, aut Academia centum ducatos quot annis expendit, si quatuor, vel quinque ludo dispendat, venisimile est, patrem ratum habere, cum probè parentes sciant, vix iuuenes posse sine huiusmodi vitare dispendijs. Lessius libro secundo cap. 26. d. 4. b. secund. numer. secund. Tolet. libro quinto cap. 27. Diana part. prim. tr. de contr. res. 66. n. 1. Elcob. & Mend. Theol. Mor. Tom. V.

uar. sum. c. 17. n. 12. Vxor non potest de bonis sibi cum viro communibus, & dotalibus ludere sine viri licentia, nisi iuxta morem patriæ, saltem in notabili quantitate. De bonis vero paraphernalibus, quæ illis sollicit extra dotem, vel hereditate, vel donatione, vel alias quamvis via aduentant, ludere valet. Sayr. in clau. l. 1. c. 12. n. 7. Bon. de res. d. 2. q. 3. p. n. 2. n. 10. Religiosus de Prælati consensu ludere aliquid potest, non autem si excedat, vel illicitus sit ludus etiam laicis. Degens extra Monasterium, ludere potest modicum quiddam. v. g. quatuor aut quinque in centum. Imò illam quantitatem, quam extra ludum licite valet iuxta suam regulam, seu constitutiones, donare. Porro de dub. Regul. v. Ludus. n. 2. Ludès pecunia aliena, non facit suam, quod, ludendo, acquirit, ut accidit quando fur, aut viuararius, vel famulus, vel depositarius pecuniam alienam suo nomine ludo exponit, & vincit, & lucrum acquisitum restituendum est collutori perdenti. Fil. tr. 37. c. 6. q. 1. Bon. de res. d. 2. q. 3. p. n. n. 15. Dian. p. 7. r. 9. res. 19.

Secunda conditio, ut ludens fraudibus non utatur contra ludi leges, alioquin ad restitutionem eius, quod lucratus sic fuerit, tenetur, & ad reparationem damni, quod incurrit, qui ablata fraude, erat lucraturus. Non autem ideo damnum cautelas, quas ludi natura admittit, utriusque ludentium communes & notas, ut si quis aduertens, se certo lucraturum uerget aduersariu, velit ne dupli deponere, &c. Lei. l. 2. c. 26. n. 13. Fil. tr. 37. c. 6. q. 3. Azor. p. 3. l. 5. c. 25. Val. 2. 2. d. 5. q. 6. p. 5. du. 8. Qui autem se alicuius ludi fingit ignari, ut trahat alium ad colludendum, qui verè ignarus est, tenetur restituere quicquid huiusmodi ab eo fraude lucratur. Quia cõsetur causa damni per fraudem. Item dixerim de illo, qui finit se in primo vel secundo iactu vinci, ut deinde vberiori questu superet aduersariu Reg. l. 10. n. 387. Mol. tr. 2. d. 5. 17. n. 4. Sayr. in clau. l. 1. c. 12. 18. Sa. v. Ludus. n. 8. Qui vero auctore facta ab altero collusore acceperit eo quod à tertio chartarum inspectore vtriusq; colludētis admonitus fuerit, ut eã acceptaret, ad restitutionem tenetur, si ante admonitionem decreuerat non acceptare. Quia admonentis fraude gessit lucrum, Sayr. n. 23. Mol. n. 5. Lopez de contr. l. 2. s. 22.

Secunda, ut ludens fraudibus non utatur contra ludi leges.

Tertia est, ut alter alterum per iniuriam, minis, conuictijsve ad ludam nõ pertraherit. Quia si ille sic attractus perdat, alter ei est causa damni per iniuriam, & tenebitur ad restitutionem. Sayr. in clau. l. 1. c. 13. n. 1. Tolet. l. 3. c. 27. Man. p. 1. sum. c. 188. conc. 7.

Tertia, ut alter alterum per iniuriam ad ludum non pertrahat.

Quarta denique conditio est, ut equalis sit conditio ludentium, vnde per se loquendo, de ratione ludi est, ut quis lucrari non possit plura, qua collusor ab eo lucrari queat, habes v. g. decem nummos aureos non potest primo iactu lucrari viginti, seu quindecim. Quia equalis esse debet vtriusque conditio. Hinc si collusor potest lucrari tecum decem, tunc tantummodo totidem potes ab eo lucrari in vices singulas. Tamen fieri potest, ut vnus possit plures lucrari, quam pertere, verb. grat. quando alter collusor nouit conditionem socij minorem pecunie vim habentem; & tamen cedit iuri suo, vel quando ludo exponit decem, ludendo cum duobus, tunc enim potest lucrari viginti, quia in eo casu exponit pecuniam suam duplo maiori periculo. Idem in diuersis manibus

Quarta, ut equalis sit colludentium conditio.

SCOBAR
Theol. Mor.
Sum. V. V. V. II
E. IV
6

bus seu vicibus potest plus lucrari, v. gr. si ludo exponat decem, & à socio alia decem lucratur, si omnes viginti nummos voluerit ludo exponere, poterit vna vice lucrari alios viginti, & sic deinceps. Quia in his casibus nulla iniquitas reperitur. Molina tractat. secunda d. 519. numero quart. Sylu. 2. 2. questione 168. ar. tit. 3. concl. 2. Diana p. 1. tr. de contr. resol. 67. Bañes 2. 2. q. 32. a. 7. Sot. l. 4. de iust. q. 5. a. 2. Nauar. sum. c. 17. n. 12.

28
De collu-
diis ve-
sio ludo.

Qui iudit verito ludo intendens non soluere, vel solum repetere, non potest retinere, quae fuerit lucratus. Quia dolus dat causam contractui, collusor enim non luderet, si sciret socium nolle soluere, aut velle solum repetere. Reginald. l. 10. n. 388. Lessi. lib. 2. cap. 28. du. 5. num. 31. Qui vero verito ludo pecuniam amittit, eamque soluit, non potest propria auctoritate recuperare, nec illius compensatio-

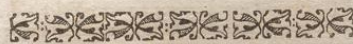
nem sumere, quamvis illud se per Iudicem recuperare desperet. Quia qui lucratus est sine dolo, violentia, & ab eo, qui alienare potes, & in eo contractu nihil aliud reperitur, nisi sola legis prohibitio, iuste retinet pecuniam, eiusque dominium habet, quousque Iudicis sententia condemnetur. Medina de rest. quest. 22. corollar. 3. Valent. 2. 2. d. 5. q. 6. pun. 5. dub. 8. Bañes 2. 2. q. 32. a. 7. dub. penult. Diana part. 7. tract. 9. resol. 22.

Quando luditur pecunia absente in ludo vetito, praestita fide de soluendo, stando in iure civili communi is qui amittit, non tenetur in conscientia soluere creditori, nisi forte irauerit, se solum, quod perderet. Quia iure Caesareo sancitur, vt victus non cogatur soluere. Auth. de alcarum. C. de relig. & sumpt. funer. Sanch. l. 2. sum. c. 23. n. 144. Nauar. sum. c. 20. n. 17. Lessi. l. 2. c. 28. du. 4. n. 24. Con. ad reg. peccat. p. 2. §. 4. n. 8.

SECTIO SECVNDA.

Dubia de Contractibus Fortunæ.

CAPVT V.

Circa Affecurationem.

omnes Doctores teste Lugo to. 2. de iust. d. 31 numero 93.

Profecto de huius contractus honestate solus Conradus dubitauit, cuius sententiam merito omnes alij rejiciunt. Nam praeterquam quod contractus hic in bonum publicum cedit, aliunde possunt in eo omnes iustitiae conditiones sicut in alijs asseruari.

DVBIVM I.

An semper sit licitus, Affecurationis contractus?

29
Non sem-
per est li-
citus.

ON semper est licitus, sed solum, quando ille idem, qui alias operam suam debebat ad conseruationem rei alicuius adhibere, rursus pro interesse moderato periculum illius in se suscipit, v. gr. si naua periculum in se suscipiat mercium, quas in naua deportat. Quia tunc affecuratio deseruit, vt maiori ille diligentia suo muneri satisfaciat. Secus vero, quando qui periculum suscipit, nullam adhibiturus est operam, aut diligentiam ad rei conseruationem. Quia hæc affecuratio non est rei publicæ utilis, nec deseruit, nisi vt hi affecuratores otiosi suis in domibus locupletentur, sicut losores. Sic Conrad. de contr. tr. questione 71.

30
Licitus est
semper.

Semper quidem est licitus seruatis conditionibus, quas scilicet. 1. expressi. Quia contractus hic publicum cedit in bonum, vt mercatores audeant merces suas ex vno ad alium locum cum maiori securitate transportare. Ita

DVBIVM II.

Quis agnouit ex Astrologia, non fore tempestates, vel ex amici litteris Piratas omnino recessisse: Potest sine adhuc ordinarij pretium, et si magnum sit pro affecuratione petere ob magna tempestatis, ac Piratarum irruptionis pericula?

Potest quidem, v. gr. tria in centum. Quia obligatio tanta passim aestimatur, eo quod magna sint pericula communiter occurrentia, nec minuit communem aestimationem notitia priuata causa occultæ, quam ille habet. Sicut merces possunt vendi pretio communi ab eo etiam, qui priuata scientiam habet de proxima abundantia. Sic Lessi. l. 2. cap. 28. du. 4. numero 27.

Minime potest. Quia instat obligatio manifestandi vitium, & defectum intinsecum rei quæ est materia contractus, vt constat ex venditione, & alijs. Cum ergo materia huius contractus sit periculum quod suscipitur, si periculum tale non sit, vel sit minus, vel maius, &